

BIJLAGE 6 Monitor Arbeidsmarktmaatregelen

Hierbij ontvangt u de eerste monitor Arbeidsmarktmaatregelen. In deze monitor wordt gerapporteerd over de maatregelen die tot nu toe zijn genomen om de gevolgen van de crisis tegen te gaan. Na een algemene beschouwing van de belangrijkste ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en een beschrijving van het gebruik van de arbeidsmarktmaatregelen, vindt u een cijfermatige toelichting.

Belangrijkste ontwikkelingen op de arbeidsmarkt

Ten opzichte van een jaar geleden is de werkloosheid toegenomen met 0,6 procentpunt, van 3,9 naar 4,5 procent van de beroepsbevolking. Nederland telde hierdoor in april 2009 348.000 werklozen (driemaandsgemiddelde, voor seizoen gecorrigeerd). Dat is 8.000 meer dan een maand eerder, maar de stijging is minder dan in februari en maart, toen die respectievelijk 10.000 en 20.000 bedroeg. De werkloosheid onder jongeren is het afgelopen jaar het sterkst gestegen: met 2,0 procentpunt naar 10,6% (bron: CBS).

Nederland kent een hoge arbeidsdeelname gemeten in personen. Binnen de EU scoort in 2008 alleen Denemarken hoger. Exclusief werkenden met een baantje van minder dan 12 uur per week bedroeg de netto arbeidsdeelname in Nederland op het hoogste punt (oktober 2008) 67,9%. De netto arbeidsdeelname is sindsdien weer gedaald tot 67,6% in april 2009. Dit is nog net 0,1 procentpunt hoger dan een jaar geleden (bron: CBS).

Vacatures

Eind maart stonden er, gecorrigeerd voor seizoensinvloeden, 152.000 vacatures open. Dit zijn er bijna 50.000 minder dan eind december 2008. Ook in het vierde kwartaal van 2008 was er al een daling in deze orde van grootte. Daarmee is het aantal vacatures in een half jaar tijd met bijna 40% teruggelopen (bron: CBS).

De dynamiek op de arbeidsmarkt was veel minder groot dan in eerdere kwartalen. In het eerste kwartaal van 2009 ontstonden 187.000 vacatures, 88.000 minder dan een jaar eerder. Het is het kleinste aantal ontstane vacatures in vijf jaar. Het aantal vervulde en vervallen vacatures kwam uit op 221.000. Dit zijn er 45.000 minder dan in het eerste kwartaal van 2008 (bron: CBS). De daling van het aantal vacatures trad op in alle regio's, maar was het sterkst in de regio's Zeeland, Zuid-Limburg, Groningen en Noord-Drenthe (bron: UWV).

Faillissementen

In het eerste kwartaal van 2009 werden 1.940 bedrijven en instellingen failliet verklaard. Dit is een toename met ruim 40% ten opzichte van het laatste kwartaal in 2008 en is bijna een verdubbeling ten opzichte van het eerste kwartaal van 2008 (bron: CBS).

Uitkeringen

Het aantal WW-uitkeringen is sinds december 2008 fors aan het stijgen met ruim 9.000 per maand. In mei 2009 is het aantal opnieuw gestegen: met 12.600 tot 219.500. Het aantal WW-uitkeringen ligt eind mei 2009 46.000 boven het niveau van een jaar geleden (+26%)(bron: UWV).

Het aantal bijstandsuitkeringen aan personen tot 65 jaar is – na een jarenlange daling – de laatste twee maanden licht gestegen naar 263.000 per eind maart 2009. Dit is een stijging van ruim 4.000 uitkeringen ten opzichte van eind 2008 (1,7%). In december 2008 stond het aantal bijstandsuitkeringen op het laagste niveau in lange tijd namelijk op afgerond 259.000. In februari 2009 begon het aantal bijstandsuitkeringen weer te stijgen. Het CBS geeft aan dat de toename van het aantal bijstandsuitkeringen aan personen tot 65 jaar in zijn geheel voor rekening kwam van de kortdurende uitkeringen. Het aantal bijstandsuitkeringen korter dan 1 jaar is in het eerste kwartaal van 2009 met meer dan 4.500 gestegen ofwel bijna 10 procent. Het aantal langdurende uitkeringen bleef nagenoeg stabiel. Naar verhouding was de toename van het aantal uitkeringen bij mannen groter dan bij vrouwen, namelijk respectievelijk 3,6 en 0,3 procent. De stijging was met bijna 19 procent het grootst bij jonge mannen tot 25 jaar (bron: CBS).

Beschrijving van het gebruik van de arbeidsmarktmaatregelen

Uitvoering door het UWV

De huidige economische crisis legt een groot beslag op de capaciteit van het UWV: zo zijn de WW-instroom, het aantal werkzoekenden en het aantal ontslagaanvragen toegenomen. Het UWV heeft daarom ingezet op het aantrekken en opleiden van extra personeel. Over de eerste vier maanden van het jaar is het percentage tijdige WW-betalingen 71% (norm is 80%). Het UWV heeft de capaciteit inmiddels uitgebreid, waardoor verwacht wordt dat de komende maanden de norm weer zal worden gehaald.

Arbeidsmarktinformatie

Om zoveel mogelijk mensen naar nieuw werk te kunnen begeleiden is informatie over de regionale arbeidsmarkt essentieel. Sinds april 2009 stelt het UWV per maand, in samenwerking met SZW, een basisset van regionale arbeidsmarktinformatie beschikbaar, waardoor voortdurend inzicht bestaat in vraag en aanbod per sector en regio. Deze set zal worden uitgebreid met indicatoren die interessant zijn voor onderwijs en ondernemers. Met deze informatie komt er inzicht in de werkgelegenheid, de beroepsbevolking en opleidingen en de economische ontwikkelingen in een regio. Bij dit proces zijn ook de sociale partners en de ministeries van OCW en EZ betrokken.

Van werk naar werk (mobiliteitscentra)

De mobiliteitscentra versnellen de regionale samenwerking tussen alle partijen op het gebied van werk, inkomen en scholing, waardoor het organiserend vermogen van de regio groter wordt en waardoor de benadering van werkgevers veel productiever wordt. Sinds 1 maart zijn alle 33 centra operationeel en in 70% van de centra zijn de gemeenten actief betrokken. Inmiddels zijn 126 projecten van start gegaan waarin naar aanleiding van verwacht collectief ontslag van werk naar werk initiatieven ontplooid worden. Daarnaast zijn de mobiliteitscentra 305 projecten gestart in het kader van de deeltijd WW, dreigend faillissement en ter bevordering van de instroom van nieuwe medewerkers.

De uitvoering van activiteiten op het terrein van werk naar werk, waaronder activiteiten die geïnitieerd zijn door mobiliteitscentra, vinden plaats op de werkpleinen. Van 1 januari tot en met eind mei 2009 zijn door de werkpleinen ongeveer 5000 mensen voor aanvang werkloosheid naar ander werk begeleid en zijn rond de 38.000 mensen in de eerste drie maanden van werkloosheid naar ander werk begeleid.

Het UWV is een onderzoek gestart naar de klanttevredenheid over de uitvoering van het instrument Van werk naar werk. De eerste resultaten hiervan komen rond de jaarwisseling beschikbaar.

Deeltijd WW

Sinds 1 april van dit jaar voert het UWV de deeltijd WW uit. Deze regeling is geïntroduceerd om vakkrachten te behouden voor bedrijven die voldoende gezond zijn om, ondanks een tekort aan orders en omzet, door de crisis heen te komen. Op 22 juni is bekend gemaakt dat de instroom in de regeling voorlopig bevroren is. Dit, omdat de afgelopen weken zoveel aanvragen zijn ingediend, dat het bedrag dat het kabinet beschikbaar heeft gesteld voor deeltijd WW (375 miljoen euro), is bereikt. Aanvragen van bedrijven waarvan de benodigde stukken voor deeltijd WW voor 23 juni 2009 zijn ontvangen door het UWV, worden nog in behandeling genomen.

Veel aanvragen zijn ingediend voor het overgrote deel van het personeelsbestand, terwijl de deeltijd WW bedoeld is om vakkrachten bij bedrijven te behouden. Bezien wordt hoe er binnen de beschikbare middelen meer ruimte gecreëerd kan worden en op welke wijze de regeling, eventueel gewijzigd, voortgezet kan worden.

Voorts zal de minister de aangekondigde evaluatie deeltijd WW zo spoedig mogelijk aan de Tweede Kamer verzenden.

Bijzondere regeling werktijdverkorting

De reden voor deze regeling was dat de bijzondere situatie zich voordeed dat bedrijven in het najaar van 2008 te maken kregen met een abrupte vraaguitval en een daaraan verbonden plotselinge terugval in de omzet als gevolg van de financiële crisis. Vanwege het plotselinge karakter tekende zich het risico af van een overreactie, waardoor bedrijven mogelijk meer mensen zouden ontslaan dan uiteindelijk nodig zou blijken te zijn. Om deze te helpen voorkomen, is

tijdelijk ontheffing van het verbod op werktijdverkorting mogelijk gemaakt voor bedrijven die geconfronteerd werden met een omzetverlies van ten minste 30% in een periode van twee maanden.

De regeling is met ingang van 21 maart 2009 vervallen, waardoor geen nieuwe aanvragen voor ontheffing meer kunnen worden ingediend. Wel kan de ontheffing driemaal worden verlengd (in totaal 24 weken). Naar verwachting zullen tot eind 2009 verlengingsaanvragen worden ingediend. Hieronder volgt de stand van zaken voor wat betreft het gebruik van de bijzondere wtv-regeling.

Ontheffing:	884 aanvragen toegekend (815.523 uur)
Eerste verlenging:	619 aanvragen toegekend (708.189 uur)
Tweede verlenging:	373 aanvragen toegekend (561.470 uur)
Derde verlenging:	148 aanvragen toegekend (326.290 uur).

Scholingsbonus

De subsidieregeling omscholing treedt twee dagen na publicatie in de Staatscourant (publicatiedatum 24 juni) in werking. Vanaf dat moment kan de werkgever die een elders met ontslag bedreigde werknemer aanneemt hiervoor een *scholingsbonus* krijgen van maximaal 2.500 euro. De hoogte van de scholingsbonus is afhankelijk van de bijdrage van het O&O-fonds (indien aanwezig) in de omscholingskosten. De subsidie kan aangevraagd worden bij het UWV.

Ervaringscertificaten en ervaringsprofielen (EVC en EVP)

Naar verwachting zal de mogelijkheid om een vergoeding te krijgen voor Ervaringscertificaten en Ervaringsprofielen op hetzelfde moment beschikbaar zijn als de omscholingsregeling. Een werkgever kan een met ontslag bedreigde werknemer zonder startkwalificatie de mogelijkheid bieden om zijn competenties in kaart te brengen met een Ervaringsprofiel of een Ervaringscertificaat.

De hoogte van de vergoeding is (afhankelijk van de grootte van het bedrijf) maximaal 600 euro voor een Ervaringsprofiel of 1.300 euro voor een Ervaringscertificaat. Beide instrumenten kunnen worden aangevraagd bij het UWV, in casu het mobiliteitscentrum in de eigen regio.

Leerwerkloketten

In het totaalpakket van crisismaatregelen voor de arbeidsmarkt is extra geld beschikbaar gekomen voor de structurele financiering van maximaal 40 leerwerkloketten (in ieder geval op de 30 grotere regionale werkpleinen). De leerwerkloketten hebben tot doel de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren. Hier kunnen werkzoekenden, werknemers en werkgevers terecht voor het snel en adequaat beantwoorden van vragen over (het realiseren van) EVC (ervaringscertificaten) en scholingstrajecten. Het onderwijs (publiek en particulier), de kenniscentra, de gemeente, UWV Werkbedrijf en het bedrijfsleven werken in de loketten samen. Middels de structurele financiering van maximaal 40 loketten worden infrastructuur en kennis voor de regio zeker gesteld.

Europees Sociaal Fonds

In het kader van het Europees Sociaal Fonds (ESF) hebben in maart een tweetal acties opengestaan om subsidie aan te vragen. In het kader van de crisis is een extra tijdvak geopend om gemeenten, UWV en O&O-fondsen de mogelijkheid te geven subsidie aan te vragen voor projecten gericht op re-integratie van werklozen. In maart zijn 26 aanvragen voor subsidie ontvangen voor een bedrag van ruim 47 miljoen euro. In maart heeft ook een aanvraagtijdvak open gestaan voor scholing van werkenden. In het kader van de crisis zijn middelen uit de programmaperiode naar voren gehaald zodat O&O-fondsen ruim konden aanvragen voor deze actie. In maart zijn 232 aanvragen ingediend, voor een totaalbedrag van ruim 123 miljoen euro.

Om met ESF een bijdrage te kunnen leveren aan de bestrijding van jeugdwerkloosheid heeft de staatssecretaris besloten een verzoek bij de Europese Commissie in te dienen om een specifieke actie voor jeugdwerkloosheid in te richten. Deze actie zal aansluiten bij de afspraken die worden gemaakt op regionaal niveau.

Publiek-private samenwerking

De kern van publiek-private samenwerking is dat UWV en werkgevers zoveel mogelijk samenwerken om werknemers aan het werk te houden, dan wel naar ander werk te begeleiden vanaf het moment dat ontslag dreigt tot zes maanden na het ontstaan van werkloosheid. Over de voorbeelden, die op dit moment geïnventariseerd worden, zal in de volgende monitor gerapporteerd worden. Er zijn inmiddels diverse meer algemene vormen van publiek-private samenwerking. Zo is in mei tussen MKB Nederland en het UWV afgesproken dat ieder mobiliteitscentrum een bedrijfsadviseur krijgt die zich specifiek bezighoudt met het midden en kleinbedrijf. Ook is onlangs in Zwolle het eerste servicepunt Techniek geopend. Op korte termijn worden er nog vijf geopend.

Het ondersteuningsteam aanpak arbeidsmarkt dat onlangs is ingesteld, zal zich ook sterk gaan richten op het verbinden van de publieke en de private sectoren.

Aanpak jeugdwerkloosheid

Het actieplan jeugdwerkloosheid is op 29 mei aan de Tweede Kamer aangeboden. Met voortvarendheid wordt gewerkt aan de tenuitvoerlegging.

In de komende maanden wordt gewerkt aan de totstandkoming van regio-convenanten, die ertoe moeten leiden dat de bestrijding en voorkoming van jeugdwerkloosheid energiek ter hand wordt genomen. Ter voorbereiding hierop vond op 29 juni een Jeugdwerktop plaats, waarbij vertegenwoordigers aanwezig waren uit de 30 regio's waar convenanten zullen worden gesloten. Ook werknemers en werkgevers geven acte de presence en voor jongeren is ook plaats ingeruimd. Op deze top zijn al enkele voorbeelden van regionale afspraken gepresenteerd. Voor het jaar 2009 is 60 miljoen euro beschikbaar voor de regio-convenanten.

Het coördinatieteam dat de staatssecretaris van SZW terzijde staat in haar coördinerende rol is geformeerd.

Maatregelen van sociale partners

In het sociaal akkoord van 24 maart jl. hebben sociale partners afgesproken zich in te zetten voor een bescheiden loonontwikkeling, handhaving van het aantal stageplaatsen en de verbetering van de positie van flexwerkers. Tevens is afgesproken dat sociale partners zich inspinnen voor groepen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt (langdurig werklozen, Wajongers, oudere werknemers etc.).

Sinds de totstandkoming van het akkoord is nog maar een beperkt aantal cao's afgesloten. In het eerste kwartaal van dit jaar heeft veel overleg stilgelegen in afwachting van de crisisontwikkelingen, het afsluiten van het Sociaal akkoord en het referendum van de FNV. We zien nu dat de cao-onderhandelingen beginnen aan te trekken, maar het is nog te vroeg om conclusies te trekken. We volgen de cao-ontwikkelingen uiteraard nauwgezet.

Sociale partners geven aan dat er een duidelijke omslag gaande is. De werknemers- en werkgeversverenigingen constateren een scherpe neerwaartse beweging in de contractloonontwikkeling. Een verdere daling wordt verwacht, óók door de vakbeweging. Dit in combinatie met goede scholings- en werkgelegenheidsafspraken.

Schuldhelpverlening

Met de extra middelen schuldhelpverlening (130 miljoen euro) worden in de jaren 2009 tot en met 2011 de volgende maatregelen gefinancierd:

- Het zoveel mogelijk voorkomen dat mensen in problematische schuldsituaties terecht komen door goede voorlichting en actieve verwijzing op de Werkpleinen.
- Het opvangen van het extra beroep op de schuldhelpverlening.
- Het verbeteren van de effectiviteit van de schuldhelpverlening.

De wijze waarop over de specifieke uitkering verantwoording wordt afgelegd, wordt in overleg met gemeenten nader uitgewerkt. Verder wordt het effect van de maatregelen gemonitord via kwalitatief onderzoek bij een representatief aantal gemeenten.

Arbeidsmarktmaatregelen in cijfers

A. Algemene arbeidsmarktgegevens

	2008					2009					Jaarcijfers		Mutaties t.o.v. 1 jaar eerder				
	I	II	III	IV	I	2007	2008	2007	2008	III'08	IV'08	I'09					
	<i>x 1.000</i>										<i>%</i>						
Aantal nieuwe WW-uitkeringen	67	53	54	69	97	253	240	-19	-5	-4	7	46					
Aantal beëindigde WW-uitkeringen	73	69	62	59	70	311	262	-16	-16	-12	-16	-5					
Volume WW-uitkeringen ¹	186	169	161	171	198	217	174	-23	-20	-18	-11	7					
Aantal faillissementen	1049	1067	1146	1373	1940	4602	4635	-23	1	-3	21	85					
Aantal ingediende ontslaanvragen	6	6	6	9	14	27	28	-43	3	5	35	120					
Aantal ontstane vacatures (CBS)	275	287	263	204	187	1127	1029	8	-9	-3	-22	-32					
Aantal vervulde vacatures (CBS) ²	266	281	289	254	221	1108	1090	11	-2	1	-2	-17					
Volume openstaande vacatures (CBS) ³	243	241	247	200	152	240	239	23	0	0	-22	-38					
Aantal ingestroomde niet-werkende werkz.	136	122	119	131	142	503	508	6	1	2	-1	5					
Aantal uitgestroomde niet-werkende werkz.	153	143	130	123	95	605	549	3	-9	-9	-16	-38					
Volume bijstandsuitkeringen ¹	271	268	262	259	263	288	267	-9	-7	-6	-6	-3					

¹ Kwartaalcijfers WW en bijstand per ultimo kwartaal. De jaarcijfers WW en bijstand betreffen jaargemiddelden.

² Inclusief vervallen vacatures.

³ Gecorrigeerd voor seizoensinvloeden.